

**ҚАЗІРГІ
ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІ**

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің қауымдастырылған
профессоры, филология ғылымдарының
кандидаты Ләйла Жұматайқызы МҰСАЛЫ*

Көркем тәржіма – ел мен елдің, әдебиет пен әдебиеттің, мәдениет пен мәдениеттің арасын жалғайтын, шекаралар мен кедергілерді жоятын рухани көпір, адамзатқа ортақ әдеби мұраны танытатын, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды үйлестіретін, оқырман дүниетанымын байытатын ерекше сала.

Қазақ сөз өнерінің тарихында көркем тәржіманың өзіндік орны бар, әлем әдебиетінің көптеген туындылары қазақ тіліне аударылған. Ең алдымен, қазақ көркем аудармасының тарихына шолу жасап өтейік. Қазақ көркем тәржімасының тарихы мен тәжірибесі қалыптасқан, қазақ әдебиетінің өзіндік тарихы бар тұтас бір рухани саласына айналды. Бұл әдеби тәржіма саласының негізін қалаған қазақтың данышпан ақыны Абай Құнанбайұлы екені белгілі. Абай Құнанбайұлы шығармашылығының көлемді бір саласын көркем тәржімалары құрайды. Абай ақын әлем әдебиеті мен орыс әдебиетінің көрнекті туындыларын қазақ оқырманына жеткізген алғашқы ақын десек артық емес. Абайдың Ф.Шиллерден, А.С.Пушкиннен, М.Буниннен, М.Лермонтовтан жасаған тәржімалары қазақ халқына бейімдеп, еркін аударылған. Абай тәржімалары – поэзиялық аударманың теориясы мен тәжірибесі әлі қалыптаспаған кезде жасалса да, әлі күнге дейін үздік тәржімалар қатарында келеді. Себебі, поэзиялық тәржіманың өзіндік ерекшелігі, сөзбе-сөз емес, барынша еркін болып, негізінен автордың рухы мен идеясын жеткізе алуында. Бұған жарқын мысал ретінде, Абайдың немістің ұлы ақыны Гетеден М.Ю.Лермонтов арқылы қазақшалаған «Түнгі жолаушының жыры» атты лирикалық өлеңін алуға болады. Абайдың тәржімасы түпнұсқалық денгейде, Гетенің биік поэтикалық шеберлігі мен идеясын жеткізе білген. Оқырмандардың ұғымына сай, түсінуіне жеңіл болуын көздеп, көңіл-күй мен табиғат көрінісін қатар бейнелеген. Сондай-ақ, А.Пушкиннің «Евгений Онегин» поэмасының тәржімасындағы «Татьянаның қырдағы әні» атты үзіндісі тәржімадағы прагматикалық бейімдеудің үлгісі ретінде қазақ көркем тәржімасының тарихында өзіндік орны бар. Абайдың тәржімалау дәстүрі қазір арнайы зерттеу нысанына айналып, жан-жақты қарастырылып келеді. Абайдың аудармашылық

ӘОЖ 821.512.122

КБЖ 83.3 (5 қаз)

Қ 22

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
филология факультетінің Ғылыми кеңесі және
Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған
(№1 хаттама, 09.10.2021 ж.)*

Пікір жазғандар:

филология ғылымдарының докторы, профессор *Р.Тұрысбек*
филология ғылымдарының докторы, профессор *А.Темірболат*

Жалпы редакциясын басқарған:

Ж.Дәдебаев, Қ.Мәдібай

Авторлар:

*Ж. Дәдебаев, Қ. Мәдібай, Г. Пірәлі, Д. Ысқақұлы, А. Қалиева,
Е. Солтанаева, Л. Мұсалы*

Қ 22 **Қазіргі қазақ әдебиеті:** ұжымдық монография / Авторлар ұжымы. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 353 б.

ISBN 978-601-04-5724-9

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығы аясында жазылып, ұсынылып отырған «Қазіргі қазақ әдебиеті» атты ұжымдық монографияда қазақ әдебиетінің тәуелсіздік кезіндегі проза, поэзия, драматургия, балалар әдебиеті және көркем тәржіма салалары бойынша зерттеу-шолу мақалалары топтастырылған. Кітапта, сондай-ақ, қазіргі қазақ әдебиеттануы, әдеби сын мәселелері де сыни тұрғыдан қарастырылып, жаңаша зерделенеді.

Кітап әдебиеттанушы ғалымдар мен қазақ әдебиеті пәнінің оқытушыларына, докторанттар мен магистранттарға, мектеп мұғалімдеріне, филология факультеттерінің студенттеріне, сондай-ақ әдебиет сүйер көпшілік қауымға арналған.

ӘОЖ 821.512.122

КБЖ 83.3 (5 қаз)

© Авторлар ұжымы, 2021

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2021

ISBN 978-601-04-5724-9